

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ચુ. પી. રાજ્ય

વીરુધ્ધ

બાબુ અને બીજાઓ

સપ્ટેમ્બર ૨૪, ૨૦૦૩

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી દોરાયસ્વામી રાજુ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજીત પાસાયત]

ફોજદારી કાયદો:

પુરાવા-લૂંટ અને હત્યાની પ્રશંસા-ટોચલાઈટ અને ગેસલાઈટની મદદથી સ્થળ પર જ ઓળખાયેલ આરોપી-સ્થળની યોજનામાં દર્શાવેલ ગેસલાઈટનું સ્થાન-

ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપતા નજરે જોનારા સાક્ષીઓનો પુરાવો-કેટલાક સાક્ષીઓ ફરિયાદી પક્ષની વાતને સમર્થન આપતા નથી, જોકે મૃતક સાથે નજીકથી સંબંધિત છે-ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો-હાઈકોર્ટ દ્વારા એકિવટલ-ટેનિબિલિટી ઓફ-હેલ્ડ, માત્ર એટલા માટે કે સ્કેચમાં ગેસલાઈટના સ્થાનનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તે ન કરી શકે.શંકાસ્પદ સંજોગો હોવા છતાં-આરોપી વ્યક્તિઓ સાક્ષીઓને ઓળખતી હોવાથી, ઓછામાં ઓછા પ્રકાશ સાક્ષીઓ સાથે પણ ઓળખ શક્ય હતી-ફરિયાદી પક્ષની વાતને સમર્થન ન આપતા મૃતક સાથે નજીકથી સંબંધિત સાક્ષીઓ, અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાને નકારી કાઢવાનો આધાર ન હોઈ શકે-ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો ચુકાદો અનુમાનો અને અનુમાનોના આધારે, રદ કરવામાં આવે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો પુનઃસ્થાપિત થાય છે-પેનલ કોડ, ૧૮૬૦-કલમ ૩૯૫/૧૪૯ અને .૩૦૨/૧૪૯ નિર્દોષતા સામે અપીલ-અપીલ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપ-ભારતના બંધારણના સિદ્ધાંતો, ચર્ચા, ૧૯૫૦-કલમ ૧૩૬.

ફરીયાદ પક્ષે સાક્ષી નંબર/૧ ના ઘરે ચાર આરોપીઓએ ૮-૯ અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે લૂંટ ચલાવી હતી, જે દરમિયાન મૃતકની હત્યા કરવામાં આવી હતી.

બાતમીદાર ઘરના મુખ્ય દ્વાર પાસે સૂઈ રહ્યો હતો અને મૃતકના રડવાથી જાગી ગયો હતો અને ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો હતો.આરોપીઓમાંના એકએ ફરીયાદ પક્ષના

સાક્ષી પર ગોળી ચલાવી હતી, જેના પરિણામે તેને ગોળી વાગી હતી.ત્યારબાદ તેઓ કેટલીક મિલકતો લૂંટી ગયા હતા.સ્થળ પર જ પીડબ્લ્યુ/૧ અને અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા ચાર આરોપીઓની ઓળખ કરવામાં આવી હતી.

તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને આરોપીઓને સુનાવણી માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા.ફરિયાદી પક્ષે નવ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી.પીડબ્લ્યુ/૧ અને પીડબ્લ્યુ ૩ સિવાય, અન્ય તમામ સાક્ષીઓ કે જેમણે તપાસ દરમિયાન પોતાને સાક્ષી હોવાનો દાવો કર્યો હતો, તેઓ કોર્ટમાં જુબાની આપતી વખતે તેમના નિવેદનથી દૂર રહ્યા હતા.ચારેય આરોપીઓને ટ્રાયલ કોર્ટે કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુના માટે આજીવન કેદની સજા સંભળાવી હતી.પી. સી. આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલમાં, ઉચ્ચ અદાલતે તેમના નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને આ આધાર પર નિર્દેશિત કર્યો હતો કે પીડબ્લ્યુ/૧ના પુરાવા પર ભરોસો કરી શકાતો નથી; કે મૃતકની વિધવા અને પુત્રીએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપ્યો ન હતો; કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી આરોપી વ્યક્તિને કેવી રીતે ઓળખી શકે તે બતાવવા માટે કોઈ સામગ્રી ન હતી, કારણ કે પ્રકાશના સ્ત્રોત વિશે ઘણી શંકા હતી; કે સ્થળ યોજનામાં, જ્યાં ગેસલાઈટ મળી આવી હતી તે સ્થળ સૂચવવામાં આવ્યું ન હતું, જોકે ફરિયાદી પક્ષે તેને પ્રકાશનો સ્રોત ગણાવ્યો હતો.તેથી, રાજ્ય દ્વારા હાલની અપીલ.

અપીલકર્તા-રાજ્ય વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર અનુમાનો અને અનુમાનો પર કાર્યવાહી કરી છે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા નથી; કે આરોપી વ્યક્તિઓ સાક્ષીઓ માટે જાણીતા છે અને તેથી, ન્યૂનતમ પ્રકાશ ઓળખ સાથે પણ શક્ય છે.

અપીલ મંજૂર કરતા કોર્ટે

ઠેરવ્યું કે :૧.૧ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનું ખાલી અવલોકન દર્શાવે છે કે તેનો અભિગમ સામાન્ય હતો અને પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો.ઉચ્ચ અદાલતે પીડબ્લ્યુ/૧ અને ૩ ના પુરાવાઓની જરૂરી કાળજી સાથે તપાસ કરી ન હતી.પીડબ્લ્યુ/૧ અને ૩ ને કાઢી નાખવાનું કારણ એ છે કે પીડબ્લ્યુ ૨ અને ૯, જો કે તેઓ મૃતક સાથે ગાઢ સંબંધ ધરાવતા હતા, તેમ છતાં ફરિયાદી પક્ષનું સમર્થન કરતા ન હતા.તે અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાને નકારી કાઢવાનો આધાર ન હોઈ શકે, જેમાંથી એક સંબંધી પણ હતો અને બીજો સ્વતંત્ર સાક્ષી હતો.હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવાયેલો નિષ્કર્ષ કારણ વગરનો છે.ઉચ્ચ અદાલતે ધારણાઓ અને અનુમાનો પર કાર્યવાહી કરી હોવાથી, ચુકાદો અસમર્થનીય છે.[૧૦૮૪-એ, બી, ૧૦૮૫-એ, બી]

૧. રસ્થળ યોજના એ મૂળ પુરાવો નથી. એ નોંધવું જોઈએ કે મશાલ દ્વારા ઓળખ સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવી હતી. માત્ર એટલા માટે કે સ્કેચમાં ગેસલાઈટના સ્થાનનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તે શંકાસ્પદ સંજોગો ન હોઈ શકે કારણ કે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ ગેરવાજબી વિલંબ વિના દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. એક મહત્વપૂર્ણ પાસું કે જેની અવગણના કરી શકાતી નથી અને જે સુસંગતતા અને ખૂબ મહત્વનું છે તે એ છે કે આરોપી વ્યક્તિઓ સાક્ષીઓ માટે જાણીતા છે. જ્યારે વ્યક્તિઓને ઓળખવામાં આવે છે, ત્યારે વાણીની રીત, ચાલવાની રીત અને હાવભાવ અને શારીરિક લક્ષણો જેવા વ્યક્તિના વિશેષ લક્ષણોથી ઓળખ શક્ય છે. [૧૦૮૪-બી, એફ, જી, એચ]

શક્તિ પાત્ર અને અબ્ર વી. પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, AIR (૧૯૮૧) SC ૧૨૧૭;
અહેર પિથા વૈશી અને અન્યો વી. ગુજરાત રાજ્ય, AIR (૧૯૮૩) SC ૫૯૯
અને અન્યો જયોર્જ અને અન્યો કેરલા રાજ્ય/ અનેબીજા ., ૧૧૯૯/૪ એસ.
સી. સી. ૬૦૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. જે પુરાવા પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આધારિત છે તેની સમીક્ષા કરવા માટે અપીલ અદાલત પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી. સામાન્ય રીતે, મુક્તિના આદેશમાં દખલ કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે નિર્દોષ હોવાની આરોપીની ધારણાને નિર્દોષ જાહેર કરીને વધુ મજબૂત બનાવવામાં આવે છે. એવા કેસમાં કે જ્યાં

સ્વીકાર્ય પુરાવાની અવગણના કરવામાં આવે છે, અપીલ અદાલત પર ફરજ પાડવામાં આવે છે કે જ્યાં આરોપીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય ત્યાં પણ પુરાવાઓની ફરીથી પ્રશંસા કરવામાં આવે, જેથી કોઈ પણ આરોપીએ કોઈ ગુનો કર્યો છે કે નહીં તે નક્કી કરી શકાય.નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા સામેની અપીલને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલ અદાલત દ્વારા અનુસરવાનો સિદ્ધાંત એ છે કે જ્યારે આવું કરવા માટે અનિવાર્ય અને નોંધપાત્ર કારણો હોય ત્યારે જ દખલ કરવી.જો વિવાદિત ચુકાદો સ્પષ્ટ રીતે ગેરવાજબી હોય, તો તે દખલગીરીનું અનિવાર્ય કારણ છે.[૧૦૮૫-ડી, એફ-એચ]

પંજાબ રાજ્ય વિ. કશનાઈલસિંઘે, (૨૦૦૩) AIR SCW ૪૦૬૫; ભગવાન સિંહ અને અન્યો ઓઆરએસ. વી.મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, જે. ટી. (૨૦૦૨) ૩ એસસી ૩૮૭; શિવાજી સહબરાવ બોબડે અને અન્ય વિ.મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૧૯૭૩) ૨ SCC ૭૯૩;

રમેશ બાબુલાલદોશી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, [૧૯૯૬) ૯ અેસ.સી.સી ૨૨૫ અને જસવંત સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, જે. ટી. (૨૦૦૦) ૪ એસ. સી. ૧૧૪ પર આધાર રાખ્યો હતો.

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડીક્શન:

ક્રિમિનલ અપીલ **Nos.** ૧૬૩૮-૧૬૩૯/૧૯૯૬.

અલ્હાબાદ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ૨૧-૩-૯૫ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી

સીઆરએલમાં કોર્ટ. ૧૯૭૯નો એ. નંબર ૨૮૦૫, ૨૮૧૦.

અપીલકર્તા પ્રમોદ સ્વરૂપ, સી. ડી. સિંહ અને પ્રવીણ સ્વરૂપ (એન. પી.).

પ્રતિવાદીઓ સાકેશ કુમાર અને અભિજીત પી. મેઘ.

કોર્ટનો ચુકાદો અમામના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરીજીત જે. પાસાયત, જજ.: ચાર પ્રતિવાદીઓ પર મુન્શી લાલ (ત્યારબાદ 'મૃતક' તરીકે ઓળખાય છે) નું હત્યાનું કારણ, લૂંટફાટ અને રમાઈ (પીડબ્લ્યુ-૧) ની હત્યાનો પ્રયાસ કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. જોકે ચોથા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશે તેમને અનેક ગુનાઓમાં દોષિત ઠેરવ્યા અને તેમને દોષિત ઠેરવ્યા અને સજા સંભળાવી, ઉચ્ચ અદાલતે વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા તેમને નિર્દોષ ઠેરવ્યા અને તેમને નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર હકીકત નીચે મુજબ છે:

૦૯-૫-૧૯૭૮ની મધ્યરાત્રિની આસપાસ.૧૯૭૮, પીડબ્લ્યુ/૧ના ઘરે લૂંટ ચલાવવામાં આવી હતી, જે દરમિયાન મૃતકની હત્યા કરવામાં આવી હતી.આરોપી વ્યક્તિઓ સાથે, ૮ થી ૯ જેટલા અન્ય લોકોએ રામાઈના ઘરમાં બળજબરીથી પ્રવેશ કર્યો હતો.આરોપી સૂરજ પાલ તે જ ગામનો છે જે મૃતક અને પીડબ્લ્યુ ૧ નો છે.અન્ય લોકો પડોશી ગામ એટલે કે ગંગુપુરાના છે.તેમાંથી ચારની ઓળખ રામાઈ અને અન્ય સાક્ષીઓએ સ્થળ પર જ કરી હતી.લૂંટફાટ કરવામાં આવી હોવા છતાં, પ્રાથમિક ઉદ્દેશ મૃતકની હત્યા કરવાનો હતો કારણ કે તેણે એક વખત આરોપી-સૂરજ પાલની બહેન તારાવતીના આરોપી-બાબુ સાથેના લગ્નનો વિરોધ કર્યો હતો અને તેના કારણે બંને વચ્ચે અણબનાવ થયો હતો.આરોપી-બાબુએ તારાવતી સાથેના લગ્ન પછી તરત જ મૃતક સામે ચોરીનો આરોપ લગાવીને પ્રથમ માહિતી અહેવાલ પણ દાખલ કર્યો હતો, જે મૃતકના વિરોધ છતાં બન્યો હતો.આરોપી-બાબુ અને લાલા રામે મૃતક પર પોતપોતાના હથિયારોથી ઈજાઓ પહોંચાડી હતી અને આરોપી-બાબુએ મૃતકને છરી મારી હતી, જેના પરિણામે તેને ઈજાઓ થઈ હતી.બાતમીદાર ઘરના મુખ્ય દ્વાર પાસે સૂઈ રહ્યો હતો અને મૃતકના રડવાથી જાગી ગયો હતો અને ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો હતો.આરોપી-સૂરજ પાલે તેના મૃત્યુનું કારણ બનવાના ઈરાદાથી રમાઈ પર ગોળી ચલાવી હતી.આના પરિણામે રમાઈને ગોળી વાગી હતી જેને અન્ય પીડિતો દ્વારા પણ માર મારવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ તેઓ કેટલીક મિલકતો

લૂંટી ગયા હતા.લેખિત અહેવાલ (ઉદા. કા. ૧) આ ઘટના અંગે રામાઈ દ્વારા સવારે ૯.૩૫ વાગ્યે ૧૦.૫.૭૮ પર ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી.તેમને તબીબી તપાસ માટે જાહેર આરોગ્ય કેન્દ્રમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા અને તપાસ અધિકારી ગામમાં પહોંચ્યા હતા.તેમણે મૃતકનો મૃતદેહ શોધી કાઢ્યો અને તેને પોસ્ટમોર્ટમ માટે મોકલ્યો જે ૧૧.૫.૧૯૭૮ પર બપોરે ૩ વાગ્યે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો.

તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને આરોપીઓને સુનાવણી માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા.તેઓએ નિર્દોષતા અને ખોટી સૂચિતાર્થની વિનંતી કરી.ફરિયાદી પક્ષની દલીલને આગળ વધારવા માટે ૯ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી.સાક્ષી હોવાનો દાવો કરનાર પીડબ્લ્યુ૧ ઉપરાંત પીડબ્લ્યુ૨, પીડબ્લ્યુ૩, પીડબ્લ્યુ૪, પીડબ્લ્યુએસ અને પીડબ્લ્યુ૯ પણ સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે.પરંતુ પીડબ્લ્યુ ૨,૪,૮ અને ૯ એ કોર્ટમાં જુબાની આપતી વખતે તપાસ દરમિયાન તેમના નિવેદનથી પીછેહઠ કરી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી-બાબુ, સૂરજ પાલ અને લાલા રામને કલમ ૧૪૯,૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યા, કલમ ૩૨૩ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૪૯ અને ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'આઈ. પી. સી.') ની કલમ ૩૯૫ હેઠળ સજા પામેલા ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યા.આરોપી-નકુને કલમ ૧૪૯,૧૪૭, કલમ ૩૨૩ સાથે કલમ ૧૪૯ અને

કલમ ૩૯૫ આઈ. પી. સી. હેઠળ વાંચી શકાય તેવા ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. આરોપી સૂરજને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના સંબંધિત આરોપમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો. તેમને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુના માટે આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી, પરંતુ બાકીના ગુનાઓ માટે કોઈ કર્ટોડિયલ સજા ફટકારવામાં આવી ન હતી.આરોપી વ્યક્તિઓએ હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું.વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.આમ કરવાનું પ્રાથમિક કારણ એ હતું કે રમાઈ (પીડબ્લ્યુ ૧) ના પુરાવા પર ભરોસો કરી શકાતો ન હતો.મૃતકની વિધવા અને પુત્રીએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપ્યો ન હતો.વધુમાં, એવું જોવા મળ્યું હતું કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી આરોપી વ્યક્તિઓને કેવી રીતે ઓળખી શકે તે બતાવવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી, કારણ કે પ્રકાશના સ્ત્રોત વિશે ઘણી શંકા હતી.ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે સ્થળ યોજનામાં, જ્યાં ગેસલાઈટ મળી આવી હતી તે સ્થળ સૂચવવામાં આવ્યું ન હતું, જોકે ફરિયાદી પક્ષે તેને પ્રકાશનો સ્ત્રોત ગણાવ્યો હતો.

અપીલકર્તા-રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર અનુમાનો અને અનુમાનો પર કાર્યવાહી કરી છે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા નથી.સાક્ષીઓ દ્વારા ખાસ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સાક્ષીઓ

દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ટોર્ચલાઈટ અને ગેસલાઈટને કારણે ઓળખ શક્ય બની
 હતી.કોઈ પણ સંજોગોમાં, આરોપી વ્યક્તિઓ સાક્ષીઓને ઓળખે છે અને તેથી,
 ન્યૂનતમ પ્રકાશ ઓળખ સાથે પણ શક્ય છે.આ તારણોને મનસ્વી ગણાવવામાં
 આવ્યા હતા.જવાબમાં, આરોપી-પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી
 કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પુરાવાને વિસ્તૃત રીતે સ્કેન કરવામાં આવ્યો હતો અને
 આરોપી વ્યક્તિઓની ઓળખ કરવાની અસંભવિતતા વિશે નોંધવામાં આવી
 હતી.વધુમાં જ્યારે વિધવા અને પુત્રીએ ફરિયાદી પક્ષની દલીલને ટેકો આપ્યો ન
 હોય ત્યારે ફરિયાદી પક્ષની દલીલને અવિશ્વસનીય ગણવામાં આવે છે.ઉચ્ચ
 અદાલતના ચુકાદાનું ખાલી અવલોકન દર્શાવે છે કે તેનો અભિગમ સામાન્ય હતો
 અને પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો.એ
 નોંધવું જોઈએ કે ઉચ્ચ અદાલતે પીડબ્લ્યુએ અને ૩ ના પુરાવાની જરૂરી કાળજી
 સાથે તપાસ કરી ન હતી.ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા એ હકીકત પર ખૂબ ભાર મૂકવામાં
 આવ્યો હતો કે સ્થળ યોજનામાં જ્યાં ગેસલાઈટ મળી આવી હતી તે સ્થળ
 સૂચવવામાં આવ્યું ન હતું.સ્થળ યોજના એ મૂળ પુરાવો નથી.ઉચ્ચ અદાલતે એ
 આધાર પર કાર્યવાહી કરી હોવાનું જણાય છે કે સ્થળ યોજનામાં સ્થાન ગેસલાઈટ
 સૂચવવાની ભૂલ જીવલેણ હતી.શક્તિ પાત્ર અને અગ્રમાં આ અદાલત વિ.પશ્ચિમ
 બંગાળ રાજ્ય, એ. આઈ. આર. (૧૯૮૧) એસ. સી. ૧૨૧૭ એ ચુકાદો આપ્યો
 હતો કે જ્યાં ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીએ જુબાની આપી હતી કે તેણે પોતાના હાથમાં
 રાખેલી મશાલના પ્રકાશમાં આરોપીની ઓળખ કરી હતી, ત્યાં મશાલની હાજરી

એ આધાર પર સાબિત થઈ નથી કે એફ. આઈ. આર. માં અથવા પોલીસ સમક્ષ સાક્ષીના નિવેદનમાં મશાલનો કોઈ ઉદ્દેશ નથી, જ્યારે અન્ય સાક્ષીઓની જુબાની હતી કે જ્યારે તેઓ સ્થળ પર પહોંચ્યા ત્યારે તેમને મશાલ સળગતી જોવા મળી હતી. અહેર પિતા વજશી અને અન્યો ઓરસ વી. માં પણ આવી જ અસર જોવા મળે છે. ગુજરાત રાજ્ય, AIR (૧૯૮૩) SC ૫૯૯. આ અદાલતે જ્યોર્જ અને અન્યો માં જે કહ્યું હતું તેની નોંધ લેવી યોગ્ય રહેશે. કેરળ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૮) જ એસ. સી. સી. ૬૦૫ તપાસ અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ નિવેદનો અંગે. તપાસ અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ નિવેદનો, તપાસ અધિકારીએ જે જોયું અને જે મળ્યું તેની સાથે તે જે હદ સુધી સંબંધિત છે તે સ્વીકાર્ય છે પરંતુ અન્ય લોકો પાસેથી તેમણે જે સાંભળ્યું તેના આધારે તેમાં આપેલું કોઈપણ નિવેદન, E દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'Cr.P.C.') ની કલમ ૧૬૨ દ્વારા પ્રભાવિત થશે. સ્થળ યોજનાના કિસ્સામાં સ્થિતિ અલગ નથી.

એ નોંધવું જોઈએ કે મશાલ દ્વારા ઓળખ સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવી હતી. માત્ર એટલા માટે કે સ્કેચમાં ગેસલાઈટના સ્થાનનો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તે શંકાસ્પદ સંજોગો ન હોઈ શકે કારણ કે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ ગેરવાજબી વિલંબ વિના દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમ કે ટ્રાયલ કોર્ટે નોંધ્યું હતું. ઉચ્ચ અદાલતે પણ તે પાસામાં તારણમાં ખલેલ પહોંચાડી નથી. ટોચલાઈટ વિશેના ઉદ્દેશ ઉપરાંત, એક મહત્વપૂર્ણ પાસું કે જેની દૃષ્ટિ ગુમાવી શકાતી નથી અને જે સુસંગતતા અને ખૂબ મહત્વનું છે તે એ છે કે સાક્ષીઓ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલા

લોકો જાણીતા છે.જ્યારે વ્યક્તિઓને ઓળખવામાં આવે છે, ત્યારે વાણીની રીત, ચાલવાની રીત અને હાવભાવ અને શારીરિક લક્ષણો જેવા વ્યક્તિના વિશેષ લક્ષણોથી ઓળખ શક્ય છે.

પીડબ્લ્યુ ૧ અને ૩ ને કાઢી નાખવાનું કારણ એ છે કે પીડબ્લ્યુ એ ૨ અને ૮, જો કે તેઓ મૃતક સાથે ગાઢ સંબંધ ધરાવતા હતા, તેમ છતાં ફરિયાદી પક્ષની વાતને સમર્થન આપતા ન હતા.તે અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાને નકારી કાઢવાનો આધાર ન હોઈ શકે, જેમાંથી એક સંબંધી પણ હતો અને બીજો 'સ્વતંત્ર સાક્ષી' હતો.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ઉચ્ચ અદાલતે કોઈ પણ નબળાઈ તરફ ધ્યાન દોરવા માટે પીડબ્લ્યુ ૧અને ૩ ના પુરાવાઓની ચર્ચા કરી નથી.બી જે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યો છે તે કારણ વગરનો છે.ઉચ્ચ અદાલતે તડકો અને અટકળો પર કાર્યવાહી કરી હોવાથી, ચુકાદો અસમર્થનીય છે.

આરોપી વ્યક્તિઓ-સામાવાળા માટેના વિજ્ઞાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે પડકાર હેઠળનો આદેશ નિર્દોષ જાહેર કરવાનો હોવાથી, તે ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ (ટૂંકમાં 'બંધારણ') ની કલમ ૧૩૬ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગ માટે યોગ્ય કેસ નથી.

તાજેતરમાં પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ કરનાઈલ સિંહ, (૨૦૦૩) એ. આઈ. આર. એસ. સી. ડબલ્યુ. ૪૦૬૫ કેસમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જે પુરાવા પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આધારિત છે તેની સમીક્ષા કરતી અપીલ અદાલત પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી.સામાન્ય રીતે, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં દખલ કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે નિર્દોષ જાહેર કરીને આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણા વધુ મજબૂત બને છે.ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટની જાળમાંથી પસાર થતો સુવર્ણ સૂત્ર એ છે કે જો આ કેસમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર બે દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય, એક આરોપીના અપરાધ તરફ અને બીજો તેની નિર્દોષતા તરફ નિર્દેશ કરે, તો તે દ્રષ્ટિકોણ જે આરોપી માટે અનુકૂળ હોય તે અપનાવવો જોઈએ.ન્યાયની નિષ્ફળતાને અટકાવવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવું એ અદાલતની સર્વોચ્ચ વિચારણા છે.ન્યાયની નિષ્ફળતા જે દોષિતને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી ઉદ્ભવી શકે છે તે નિર્દોષને દોષિત ઠેરવવા કરતાં ઓછી નથી.એવા કેસમાં કે જ્યાં સ્વીકાર્ય પુરાવાની અવગણના કરવામાં આવે છે, અપીલ અદાલત પર ફરજ મૂકવામાં આવે છે કે જ્યાં આરોપીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય ત્યાં પણ પુરાવાઓની ફરીથી પ્રશંસા કરવી, જેથી કોઈ પણ આરોપીએ કોઈ ગુનો કર્યો છે કે નહીં તે નક્કી કરી શકાય.(ભગવાન સિંહ અને અન્યો . વી. .મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, જે. ટી. (૨૦૦૨) ૩ એસસી ૩૮૭.અપીલને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલ કોર્ટ દ્વારા અનુસરવાનો સિદ્ધાંત ફરીથી નિર્દોષતાના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેવાનો અર્થ એ છે કે જ્યારે આવું કરવા માટે અનિવાર્ય અને

નોંધપાત્ર કારણો હોય ત્યારે જ દખલ કરવી.જો વિવાદિત ચુકાદો સ્પષ્ટ રીતે ગેરવાજબી હોય, તો તે દખલગીરીનું અનિવાર્ય કારણ છે.આ પાસાઓ આ અદાલત દ્વારા શિવાજી સાહેબરાવ બોબડે અને અન્ય વિ. માં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા હતા.મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, [૧૯૭૩] ૨ એસ. સી. સી. ૭૯૩, રમેશ બાબુલાલ દોશી વી. ગુજરાત રાજ્ય, (૧૯૯૬) ૯ સેક. ૨૨૫ અને જસવંત સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, જે. ટી. (૨૦૦૦) ૪ એસ. સી. ૧૧૪.

ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવાનો અધિકાર છે, જેનો અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ.ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.અપીલની મંજૂરી છે.આરોપી-પ્રતિવાદીઓ કે જેઓ જામીન પર છે તેઓ તેમની બાકીની સજા ભોગવવા માટે કસ્ટડીમાં આત્મસમર્પણ કરશે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*